

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПРИ РОЗРОБЦІ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ І ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ

Лущенко В.Л. к.т.н.,
Гранкіна О.В. к.т.н.,
Головін С.В., асистент
Таврійський державний агротехнологічний університет,
Тел. (0619) 42-12-84

Анотація - В статті надаються основні принципи при розробці системи менеджменту охорони праці і промислової безпеки.

Ключові слова - менеджмент, охорона праці, промислова безпека, міжнародні стандарти, принципи.

Постановка проблеми. З кінця 90-тих років минулого сторіччя багато організацій як за кордоном так і в Україні, виявляють все більшу цікавість до інтегрованих систем менеджменту (ІСМ) При цьому у багатьох з них поняття інтегрованої системи менеджменту асоціюється, по перше, з процесом об'єднання в одне ціле яких-небудь систем менеджменту, а по-друге, з найбільш ефективним способом управління організацією в умовах конкуренції, яка все більше зростає. Проте в загальновизнаному розумінні ІСМ — це лише частина системи загального менеджменту підприємства, що відповідає вимогам двох або більше міжнародних стандартів на системи менеджменту і що функціонує як єдине ціле.

Аналіз публікацій. До найбільш актуальних стандартів на системи менеджменту відносяться: стандарти ISO серії 9000 на системи менеджменту якості [1], серії 14000 на системи екологічного менеджменту [2], стандарти OHSAS (Occupational Health and Safety Assessment Series) серії 18000 на системи менеджменту промислової безпеки і охорони праці [3], стандарт SA (Social Accountability) 8000 на системи соціального і етичного менеджменту [4]. Стандарти на системи менеджменту також включають стандарти, розроблені на основі ISO серії 9000 для застосування в конкретних галузях, а також стандарти на системи управління, що базуються на принципах НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points — аналіз ризиків і критичні

контрольні точки) і на принципах GMP (Good Manufacturing Practice — належна виробнича практика).

Основна частина. Система менеджменту охорони праці і промислової безпеки (СМОПіПБ) створює основу для здійснення заходів з охорони праці і здоров'я на виробництві, що забезпечує підвищення їх ефективності і інтеграції в загальну діяльність підприємства.

Системи менеджменту охорони праці і промислової безпеки базуються на стандартах, які точно визначають процес досягнення безперервного поліпшення роботи з охорони праці і здоров'я, а також виконання вимог законодавства. СМОПіПБ відповідно до вимог OHSAS 18001-99 – це система менеджменту, що дозволяє оцінити виробничі небезпеки, ідентифікувати пов'язані з ними ризики і ефективно управляти ними. В результаті впровадження СМОПіПБ можливості виникнення аварійних ситуацій зводяться до мінімуму, знижуються виробничі ризики, забезпечується належний рівень охорони здоров'я персоналу і дотримання техніки безпеки на робочих місцях.

На додаток до OHSAS 18001 був виданий стандарт OHSAS 18002-99, який містить роз'яснення до вимог стандарту і керівництво зі створення системи.

У стандарті OHSAS 18001 описуються системи менеджменту охорони праці і промислової безпеки, основними з яких є:

Принцип 1. Прихильність керівництва до політики у сфері охорони праці і промислової безпеки.

Принцип 2. Планування і реалізація політики у сфері охорони праці і промислової безпеки підприємства.

Принцип 3. Впровадження, включаючи розвиток навичок і розробку методик, необхідних для реалізації політики у сфері охорони праці і промислової безпеки.

Принцип 4. Оцінка коригувальних дій і вимірювання ефективності функціонування системи менеджменту охорони праці і промислової безпеки.

Принцип 5. Затвердження і структурне вдосконалення функціонування системи охорони здоров'я і безпеки персоналу.

Необхідно враховувати наступні аспекти при документуванні системи менеджменту охорони праці і промислової безпеки:

1. Структуру системи менеджменту охорони праці і промислової безпеки, організацію, політику, планування і розподіл повноважень і відповідальність.
2. Навчання, обізнаність і компетентність персоналу.
3. Внутрішнє інформування.
4. Документацію.
5. Управління документацією.
6. Контроль функціонування.

7. Готовність до реагування в аварійних ситуаціях.
8. Перевірки і коригувальні дії.

Підприємство повинно враховувати всі види дій, які впливають на охорону праці і промислову безпеку при розробці контрольного механізму і процедур робочих інструкцій системи менеджменту охорони праці і промислової безпеки.

Висновок.

У зв'язку з цим наведемо лише декілька загальних міркувань, що стосуються даної проблеми.

1. Створення інтегрованої системи менеджменту є складним інноваційним проектом, направленим на підвищення ефективності загального менеджменту організації. Очікувана результативність створення ІСМ може бути досягнута лише у разі грамотного управління цим проектом.
2. При створенні інтегрованої системи головна роль повинна належати менеджерам організації і перш за все - керівникам вищої ланки.
3. При розробці інтегрованої системи менеджменту слід уникати механічного об'єднання вимог міжнародних стандартів на менеджмент (без урахування концепцій і принципів, на яких базуються ці стандарти, і специфіки менеджменту, що склався в організації), що може привести до їх формального, поверхневого впровадження.
4. Інтеграція систем менеджменту (якості, екології, безпеці і соціального відповідальності), що відповідають вимогам міжнародних стандартів слід розглядати як передумову для стійкого розвитку організації.
5. Розробляючи ІСМ, ми створюємо інструмент управління компанією для вищого керівництва. Далі - цим інструментом потрібно працювати! Робота тільки починається.

Література

1. Системы менеджмента качества. Основные положения и словарь (ISO 9000:2005) : ДСТУ ISO 9000:2007. – [Чинний від 2008-01-01]. - К. Держспоживстандарт України, 2007. – V, 168 с. – (Національний стандарт України).
2. Системы менеджмента окружающей среды. Требования и руководство по применению (ISO 14001:2000) ДСТУ ISO 14001:2004. [Чинний від 2005-01-01] . – К. Держспоживстандарт України, 2004. – III, 205 с. – (Національний стандарт України).
3. Порядок оценки профессиональной безопасности и здоровья (OHSAS 18001:2007) : ICS 03.100.01; 13.100. – [Чинний від 2007-07-01]. - OHSAS Project Group. – 2007.

4. Социальная ответственность. Международный стандарт. SA 8000:2001. - Guidance document for social accountability 8000, SAI, 2004.

5. Мескон М.Х. Основы менеджмента / Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. ; пер. с англ. - М.: "Дело", 1992. - 369 с.

6. Цема Л.С. Взгляд Клиента. / Цема Л.С. - 2007. - «Планета Веритас» №3. - С. 22-23.

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ ПРИ РАЗРАБОТКЕ СИСТЕМЫ МЕНЕДЖМЕНТА ОХРАНЫ ТРУДА И ПРОМЫШЛЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Луценков В.Л., Гранкина О.В., Головин С.В.

Аннотация

В статье представлены основные принципы при разработке системы менеджмента охраны труда и промышленной безопасности.

MAIN PRINCIPLES AT SYSTEM ENGINEERING OF MANAGE- MENT OF THE LABOUR SAFETY AND INDUSTRIAL SAFETY

V. Luschenkov. O. Grankina. S. Holovin.

Summary

In article main principles are presented at system engineering of management of a labour safety and industrial safety.